Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeș

și a Zonei Urbane Funcționale Sebeș

Orizont de planificare: 2026-2035

Sinteza Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeș și a Zonei Urbane Funcționale Sebeș 2026–2035

1. Despre strategie

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană (SIDU) 2026–2035 stabilește prioritățile de dezvoltare ale Municipiului Sebeș și ale celor opt comune cu care acesta are cele mai strânse legături: Câlnic, Cut, Daia Română, Pianu, Săsciori, Șpring, Șugag și Vințu de Jos. Această strategie actualizează documentul strategic aferent perioadei 2021–2030 și pregătește proiectele locale pentru perioada de finanțare europeană 2028–2034.

Strategia se bazează pe analiza situației existente, pe evaluarea strategiei anterioare și pe consultarea instituțiilor, a mediului de afaceri, a organizațiilor și a locuitorilor. Prezentul document prezintă pe scurt concluziile, viziunea, obiectivele, proiectele reprezentative și modul de implementare.

2. Teritoriul pe scurt

58.841 locuitori în nouă UAT (2026)	**54,2%** din populație trăiește în Municipiul Sebeș	**17.119** salariați (2024), cu 20% mai mulți decât în 2015
−1,49% evoluția populației în 2014–2026 (județul Alba: −6,23%)	**82,3%** dintre salariați lucrează în Sebeș	

Zona reunește trei tipuri de teritorii care depind unele de altele și au nevoie de răspunsuri diferite:

Tabelul 1: Tipuri de teritorii și nevoile lor

Tipul de teritoriu	Caracteristici	Răspunsul strategiei
Polul urban – Sebeș	Concentrează locurile de muncă, liceele, spitalul și serviciile; pierde populație	Menținerea populației, regenerare urbană, mediu, servicii cu rol zonal
Comunele limitrofe – Câlnic, Cut, Daia Română, Pianu, Săsciori, Vințu de Jos	Dinamică demografică mai favorabilă în ansamblu, dar echipare incompletă	Utilități, transport zonal, servicii de proximitate
Comunele periferice și montane – Șpring, Șugag	Cele mai mari scăderi ale populației; timpi de acces mai mari; potențial turistic și forestier	Accesibilitate, ocupare locală, turism

3. Principalele concluzii ale diagnosticului

- **Populația îmbătrânește.** Indicele de îmbătrânire a crescut de la 77,4 la 123,8 între 2014 și 2026, iar municipiul pierde populație, în timp ce unele comune din apropiere câștigă.
- **Economia este puternică, dar concentrată.** Un singur operator realizează 55,2% din cifra de afaceri a zonei. Există atât cerere de forță de muncă, cât și șomaj în creștere: 807 șomeri înregistrați în 2025, față de 485 în 2021.
- **Transportul public abia începe să devină zonal.** Sistemul modern, cu autobuze electrice, funcționează din 2026, dar deservește două dintre cele nouă UAT.
- **Serviciile sunt concentrate în municipiu.** 73,9% dintre medicii aflați în contract cu C.A.S. Alba lucrează în Sebeș, iar comuna Cut nu are nicio unitate sanitară.
- **Infrastructura este inegală.** Potrivit INS, patru comune nu au rețea publică de canalizare și șase nu au rețea de gaze; în unele comune, rețelele sunt realizate, dar nefinalizate sau nepredate operatorului.
- **Mediul cere atenție.** În 2025, pragul zilnic pentru PM_{10} a fost depășit în 45 și 46 de zile la cele două stații din Sebeș, iar circa 1.218,6 ha sunt expuse la inundații.
- **Planificarea trebuie actualizată.** Planul Urbanistic General al municipiului datează din anul 2000; trei dintre cele nouă UAT au planuri urbanistice noi.

Lecțiile strategiei 2021–2030. Din cele 200 de intervenții, 74 (37%) au depășit stadiul de idee, iar 43 au fost finalizate. Proiectele prioritare au avansat mult mai bine: 16 din 20 au depășit stadiul de idee. De aceea, noua strategie se concentrează pe un număr realist de proiecte pregătite, cu responsabili și indicatori clari.

4. Ce au arătat consultările

La consultare au participat 210 locuitori, prin chestionar online, și două grupuri de lucru, fiecare cu 33 de participanți. Cele mai multe surse au susținut extinderea transportului public zonal, finalizarea rețelelor de apă și canalizare în comune și reabilitarea și extinderea Spitalului Municipal, cu structură de primiri urgențe.

În chestionar, economia și locurile de muncă au fost domeniul ales cel mai des (54%), iar modernizarea străzilor, cea mai cerută investiție (59%). Spațiul public – accesibilitatea, trotuarele, mobilierul urban și locurile pentru timp liber – a primit cele mai mici note. Chestionarul a avut participare voluntară.

5. Nevoile și domeniile prioritare

Tabelul 2: Cele opt domenii prioritare

Domeniul	De ce este nevoie
Mobilitate și accesibilitate	Transport public zonal, inclusiv școlar; străzi secundare și trotuare; soluții pentru trafic și parcări
Infrastructură și digitalizare	Finalizarea rețelelor de apă și canalizare; acoperire digitală și servicii publice electronice
Sănătate și servicii sociale	Spital modern, cu structură de urgență; servicii de proximitate în comune; servicii pentru vârstnici și persoane cu dizabilități
Educație, muncă, menținerea populației	Învățământ profesional și dual; formare; locuințe pentru tineri și specialiști
Economie și valorificarea terenurilor	Diversificarea economiei; zone de activități echipate; platforme industriale reconvertite
Mediu, climă, energie	Aer mai curat; protecție la inundații; clădiri publice eficiente energetic
Spațiu public, cultură, turism	Spații publice de calitate; patrimoniu reabilitat; turism oraș–munte
Guvernanță și cooperare	Cooperare practică între cele nouă administrații; date și proiecte urmărite în comun

6. Viziunea 2035

În 2035, Municipiul Sebeș și Zona Urbană Funcțională Sebeș sunt un teritoriu conectat, competitiv și rezilient, în care polul urban și cele opt comune cooperează efectiv pentru ca fiecare locuitor să aibă acces echitabil la locuri de muncă, servicii publice de calitate și un mediu de viață curat și sigur, valorificând poziția pe coridoarele europene de transport, potențialul industrial, resursele naturale și patrimoniul zonei.

La finalul perioadei, strategia urmărește: o zonă cu cooperare consolidată; un transport public zonal integrat; rețele și servicii de bază în toate comunele; o economie diversificată; un municipiu atractiv pentru locuire și pentru tineri; un teritoriu mai sigur și mai curat.

7. Direcțiile, obiectivele și prioritățile

Strategia are **patru direcții de dezvoltare**, **14 obiective strategice** și un **obiectiv transversal**. Ele se realizează prin 41 de priorități de intervenție, formulate ca rezultate urmărite.

Tabelul 3: DD1. ZUF Sebeș – teritoriu cooperant și conectat

Obiectivul	Ce urmărește	Prioritățile de intervenție
OS 1.1 Guvernanță și cooperare teritorială	Consolidarea cooperării interadministrative și a capacității de planificare și implementare integrată a proiectelor la nivelul ZUF Sebeș	• Administrații consultate anual și proiecte ZUF centralizate într-un portofoliu unic • Parteneriate încheiate pentru proiecte comune și cu actorii regionali • Identitate și imagine teritorială a ZUF promovate
OS 1.2 Mobilitate și accesibilitate zonală	Dezvoltarea unui sistem de mobilitate integrat, sigur și durabil, care asigură accesul locuitorilor ZUF Sebeș la locuri de muncă, educație și servicii și reduce efectele traficului de tranzit	• Transport public zonal integrat, inclusiv servicii de transport școlar și pentru lucrători • Infrastructură intermodală • Străzi, trotuare și piste de biciclete modernizate și acces la obiective turistice • Trafic de tranzit redus, centură și parcări
OS 1.3 Servicii și rețele la scară zonală	Extinderea rețelelor de utilități și a conectivității digitale, pentru reducerea decalajelor de acces dintre municipiu și comune	• Rețele de apă și canalizare extinse și modernizate • Rețele de gaze naturale și de energie extinse • Acoperire cu semnal mobil și servicii digitale îmbunătățite

Tabelul 4: DD2. Economie competitivă, diversificată și capital uman

Obiectivul	Ce urmărește	Prioritățile de intervenție
OS 2.1 Mediu de afaceri, competențe și infrastructuri economice	Creșterea competitivității și diversificarea economiei locale, prin valorificarea zonelor de activități și a platformelor industriale, sprijinirea întreprinderilor, atragerea investițiilor și dezvoltarea competențelor în acord cu cererea angajatorilor, inclusiv prin învățământ profesional și dual	• Zone de activități echipate și platforme industriale reconvertite • Infrastructuri și servicii de sprijin pentru afaceri, inovare și atragerea de investiții • Învățământ profesional și dual corelat cu cererea angajatorilor
OS 2.2 Economie agro-alimentară și rurală	Creșterea valorii adăugate a producției agricole și forestiere locale, prin infrastructuri de valorificare, accesul la exploatații și lanțuri scurte de aprovizionare	• Agrohub și piață agroalimentară modernizate, cu lanțuri scurte de valorificare • Drumuri de exploatație agricolă modernizate
OS 2.3 Turism și patrimoniu	Dezvoltarea unei oferte turistice zonale oraș–munte, bazate pe protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural	• Produs turistic zonal, trasee și infrastructură turistică dezvoltate • Brand de oraș și promovare turistică integrată • Monumente și clădiri de patrimoniu reabilitate

Tabelul 5: DD3. Calitatea vieții, servicii publice și coeziune socială

Obiectivul	Ce urmărește	Prioritățile de intervenție
OS 3.1 Regenerare urbană, spațiu public, cultură și sport	Creșterea calității și a accesibilității spațiilor publice și diversificarea ofertei culturale, sportive și de petrecere a timpului liber, inclusiv prin regenerarea spațiilor degradate	• Spații publice accesibile, parcuri, locuri de joacă și mobilier urban • Spații degradate și clădiri publice regenerate • Infrastructură culturală, sportivă și pentru tineri • Servicii urbane și siguranță publică îmbunătățite

Obiectivul	Ce urmărește	Prioritățile de intervenție
OS 3.2 Educație	Îmbunătățirea accesului la educație de calitate, prin unități de învățământ modernizate, servicii pentru copii și o rețea școlară adaptată nevoilor din municipiu și comune	• Unități de învățământ modernizate și dotate • Creșe, servicii after-school și campus școlar • Rețea școlară rurală adaptată și educație de calitate
OS 3.3 Sănătate și servicii de urgență	Creșterea accesului populației ZUF Sebeș la servicii medicale de calitate, inclusiv de urgență	• Spital Municipal reabilitat și extins, cu structură de primiri urgențe • Cabinete medicale modernizate și servicii medicale accesibile în comune
OS 3.4 Servicii sociale și incluziune	Extinderea și diversificarea serviciilor sociale și reducerea excluziunii persoanelor vârstnice, a persoanelor cu dizabilități și a altor grupuri vulnerabile	• Infrastructură și servicii pentru persoane vârstnice • Servicii pentru copii, familii și persoane vulnerabile, inclusiv locuințe protejate și integrare comunitară
OS 3.5 Locuire accesibilă	Creșterea ofertei de locuințe accesibile și îmbunătățirea condițiilor de locuire, pentru atragerea și menținerea tinerilor și a specialiștilor	• Locuințe pentru tineri și pentru specialiști

Tabelul 6: DD4. Teritoriu rezilient, durabil și bine planificat

Obiectivul	Ce urmărește	Prioritățile de intervenție
OS 4.1 Reziliență climatică și managementul riscurilor	Reducerea vulnerabilității ZUF Sebeș la inundații și la efectele schimbărilor climatice, prin lucrări de protecție și infrastructură verde-albastră	• Amenajare hidroenergetică Sebeș-aval finalizată și albii protejate • Risc de inundații redus și ape pluviale gestionate • Infrastructură verde-albastră și soluții bazate pe natură
OS 4.2 Mediu, energie și economie circulară	Îmbunătățirea calității mediului, reducerea consumului de energie și a emisiilor și utilizarea eficientă a resurselor, prin energie regenerabilă, gestionarea durabilă a deșeurilor și spații verzi	• Clădiri publice și iluminat eficiente energetic și energie regenerabilă • Calitatea mediului îmbunătățită și deșeuri colectate separat • Spații verzi extinse și pierderi compensate
OS 4.3 Planificare urbană și teritorială	Asigurarea unei dezvoltări urbane și teritoriale coerente, prin documentații de urbanism actualizate, date spațiale și cadastrale complete și valorificarea terenurilor publice	• PUG și documentații de urbanism actualizate și corelate cu riscurile • Evidența terenurilor publice (cadastru, inventar, GIS) și rezervă de teren valorificată

Tabelul 7: Obiectivul transversal. Administrație modernă și digitalizare

Obiectivul	Ce urmărește	Prioritățile de intervenție
OS T.1 Administrație modernă și digitală	Creșterea capacității administrației locale de a furniza servicii publice digitale și accesibile, de a pregăti și finanța proiecte și de a implica cetățenii și mediul de afaceri în decizii	• Servicii publice digitalizate și interoperabile • Capacitate administrativă dezvoltată și cofinanțare asigurată • Cetățeni și mediu de afaceri implicați în decizie

8. Portofoliul și proiectele reprezentative

Portofoliul cuprinde **94 de intervenții**: 63 la nivelul municipiului și 31 de interes pentru zona urbană funcțională. Bugetul estimat, pentru pozițiile care au o valoare, este de circa 202,5 milioane euro. Proiectele sunt ordonate după importanța strategică și după gradul de pregătire:

15 prioritare	**37** în pregătire	**40** în rezervă	**2** în implementare

Tabelul 7: Proiecte reprezentative

Direcția	Proiectul	Stadiul
DD1 Cooperare și mobilitate	Drumul de ocolire în partea de vest a municipiului	Depus spre finanțare
	Modernizarea străzilor din municipiu	DALI sau PT elaborat
	Transport ecologic, cu autobuze electrice	Documentație în lucru
	Extinderea și finalizarea rețelelor de apă și canalizare în comune	Propunere nouă
	Proiect integrat de mobilitate urbană: modernizarea transportului public zonal	Idee de proiect
DD2 Economie și capital uman	Construire parc industrial	Idee de proiect
	Agrohub Sebeș	Propunere nouă
	Campus educațional dual, în parteneriat cu angajatorii	Propunere a Primăriei
DD3 Calitatea vieții	Regenerarea spațiilor publice din Valea Frumoasei	În implementare
	Extinderea Spitalului Municipal	Depus spre finanțare
	Restaurarea și valorificarea Casei Zápolya	DALI elaborat
	Cabinet medical în comuna Cut	Propunere nouă
	Bloc de locuințe pentru tineri	Propunere nouă
	Complex sportiv și de recreere	Depus spre finanțare
DD4 Mediu, climă, planificare	Modernizarea iluminatului public	În implementare
	Eficiența energetică a clădirilor publice: spital, școală, grădiniță, sala de sport, căminul pentru vârstnici	DALI elaborat sau depus spre finanțare
	Infrastructură verde în Lancrăm	Documentație în lucru
	Amenajarea Sebeș-aval și lucrări la albii	Propunere nouă
	Actualizarea PUG	Propunere nouă

Prezența în portofoliu nu înseamnă finanțare aprobată. Lista este preliminară: se definitivează cu Primăria și cu comunele și se actualizează la nevoie.

Proiectele din strategiile de dezvoltare locală ale comunelor rămân în portofoliile proprii și sunt corelate cu SIDU.

9. Finanțarea

Proiectele vor fi finanțate din bugetele locale, fonduri europene 2021–2027 (pentru finalizarea proiectelor în curs) și 2028–2034, programe naționale, investiții ale operatorilor, instrumente financiare și parteneriate. Cadrul european 2028–2034 este în negociere, astfel încât sursele se confirmă la deschiderea apelurilor. Costurile de operare se estimează înainte de decizia de investiție.

10. Implementarea și urmărirea rezultatelor

- **Cine coordonează:** Grupul de Coordonare și implementare pentru SIDU, constituit prin Dispoziția Primarului nr. 550/09.09.2026, cu secretariatul asigurat de Compartimentul Proiecte. Grupul se întrunește ori de câte ori este necesar.
- **Cum cooperează administrațiile:** printr-un model flexibil, coordonat de municipiu, fără o structură asociativă nouă: persoane de contact, consultare anuală, centralizator unic al proiectelor și acorduri de parteneriat pentru proiectele comune.
- **Cum se urmăresc rezultatele:** o bază unică de date; situațiile de monitorizare se întocmesc și se comunică la nevoie.
- **Când se evaluează și se actualizează:** ori de câte ori administrația consideră necesar, în funcție de oportunitățile și prioritățile identificate.

Tabelul 8: Indicatori strategici – sinteză

Indicator	În prezent	2030	2035
UAT deservite de transport public zonal	2 din 9	4 din 9	5 din 9
Populația din UAT fără rețea publică de canalizare	20,5%	sub 10%	sub 5%
Număr mediu de salariați	17.119	17.500	18.000
Șomeri înregistrați	807	sub 700	sub 600
UAT fără unitate sanitară	1	0	0
Servicii sociale furnizate de D.A.S.	7	9	11
Locuințe publice în ZUF	274	300	350
Consumul energetic al obiectivelor publice (MWh/an)	9.566	8.600	7.200
UAT cu PUG actualizat	3 din 9	7 din 9	9 din 9
Evoluția populației față de 2014	−1,49%	cel mult −1,9%	cel mult −2,3%